

Mindezekkel a kategóriákkal párhuzamosan fut a legerjedelmesebb és leggazdagabb dokumentum-réteg: az egyházi népének irodalma. Valószínű, hogy már a XVI. század folyamán, a reformáció nyomán kialakult; de először nagyobb számban a »Cantus Catholici« című énekeskönyvben (1651 óta) jelenik meg a magyar népének: ezt csakhamar a kótás katolikus énekeskönyvek egész sora követi. A magyar protestáns népéneknek kótás gyűjteménye nem volt eddig ismeretes 1774 előtt (debreceni zsolnárfüggelék). **Ez a dátum most módosul: a kolozsvári Erdélyi Múzeum könyvtárból előkerült az 1751-iki kolozsvári református énekeskönyv** (Az Anyaszentegyházbéli Közönséges Isteni-Tiszteletre rendeltetett ÉNEKESKÖNYV, Melly közönségesen IMPRESSUMNAK neveztetik...), mely a Szenczi Molnár-féle zsolnárkönyv francia dallamain kívül 130 melódiát tartalmaz a »ditséretek«-hez, — a sepsiszentgyörgyi Székely Múzeum

és a kolozsvári ref. kollégium könyvtárából pedig a »Halott temetéskorra való Énekek« legrégibb kótás, erdélyi kiadása (1760 körül). A magyar protestáns nép-énekeknek ezek a gyűjteményei nemcsak azért fontosak, mert a XVI. század közepe óta élő magyar református népének-anyag itt jelenik meg először dallamokkal, kótákkal, hanem azért is, mert a **historiás ének zenéjének jelentékeny részét átmentették az egyházi népénekbe** és számos dallamról kerülő úton (ad notam-ok révén) tudjuk meg, hogy az egyházi szöveget itt világi dallam öltötte magára.

(E népi melódiák kétharmadrészét 1777-ben és 1806-ban kiirtották a magyar református énekeskönyvekből.)

Az 1751-iki énekeskönyv dallamai között több mint tíz akad olyan, melyeket sem előtte, sem utána más gyűjtemények fel nem vettek; ezekből kettőt közlünk:

Sztravinszki Igor Budapestre jön

Sztravinszki Igor, a külföldi modern zeneszerzés legnagyobb képviselője májusban Budapestre jön. A világhírű komponista ez alkalommal saját műveiből fog hangversenyt rendezni. Elvezényli a filharmonikus zenekar élén a »Histoire d'un soldat« pantomim-dramájának zenéjét, továbbá a »Les Noces« című színpadi művéből összeállított négy zongorára, ütőhangszerekre és nyolcszólamú kórusra írt szvi-

Stravinszki a dirigensi emelvényen

tet s esetleg még Petruska-szvitjét is. Sztravinszki mint zongoraművész is bemutatkozik: saját zongoraversenyművét adja elő. — A nagy elfranciásodott orosz zeneszerző nálunk még

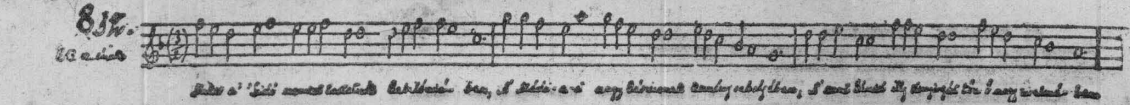
Stravinszki Valencében

jóformán teljesen ismeretlen. Külföldön San Franciscótól Palernóig, a nagy zenei centrumokban csakúgy mint a kisebb zenekultúrájú városokban, már jól ismerik műveit. Sztravinszki bizonyára csodálkozni fog, hogy Budapest, Bartók és Kodály városában, még egyetlen főművét sem adták elő. A kilátásba helyezett Sztravinszki-est tehát nemcsak kivételes szenzációja, hanem hézagpótló kulturális eseménye is zeneéletünknek.

A BÉLYEG

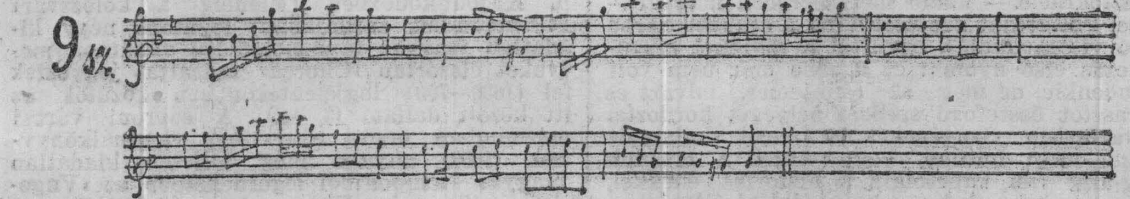
Írta: Lóránt Mihály. Ara 42.000 korona. Nincsen olyan bélyeggyűjtő, aki nélkülözni tudna ezt a könyvet, mindent megtalálni benne, amire a gyűjtőknek szükségük van.

Kapható Az Est központi könyvkereskedésében, VII. Erzsébet körút 18-20. továbbá IV. Váci uca 12., V. Vilmos császár út 14., VII. Rákóczi út 54.

A magyar táncmuzsikának a XVII. század-beli kodexek említett táncdallamait követő fejlődését egy teljes évszázadon keresztül homály takarja. 1690-től 1790-ig nem ismerünk erre vonatkozó dokumentumokat. Pedig éppen ebben az időben ment végbe a bécsi és olasz hangszeres zene hatása alatt az a nagy változás, melynek eredménye az úgynevezett verbunkos-stílus volt. Fejlődése tetőpontját Bihari művészetében érte el, s fénykorának

termékeit még ma sem felejtette el teljesen a zenekedvelő nagyközönség. A verbunkos első korszakából (mikor a műfaj még kialakulóban volt) sikerült egy minden eddiginél régebbi dokumentumra találnom a marosvásárhelyi ferencendi zárda könyvtárában: az 1787-ben összeírt kótáskönyv magyar táncdarabja ez (9. sz.), melyet bár hibásan jegyezték fel, világosan mutatja a verbunkos-ritmus jellegzetes vonásait.

Addig is, míg a magyar zenetörténet problémái részben megoldhatók, hiányai betölthetők, szakadékaik áthidalhatók lesznek — s ezt a jövő kutatástól kell várunk — első feladatunk az együttlévő anyag szigorú, pon-

tos, kritikai rendszerezése és kiadása. Az ilyen gyűjtemény mutatja majd meg azt az utat, melyen a zenetörténésznek haladnia kell az ideális, egységes magyar zenetörténet felé.

Honegger „Dávid királya“ Budapesten

A legmodernebb francia zene kialakulása hat fiatal zeneszerző nevéhez fűződik. Ezek az ifjú »oradalmárok« a »Groupe des Six« (a »hatok csoportja«) csoportjába tömörülve üzentek hadat annak idején a »konzervatív« Debussy-kultusznak. Zenei őseit a múlt évben elhunyt Erik Satie bizarr művészetében fedezték fel, közös művészi programjukat pedig Jean Cocteau, a nálunk is ismert ultramodern francia költő dolgozta ki »Le coq et l'Harlequin« című röpiratában. Ez a program szélsőségesen nacionalista volt: Debussyt megvádolta, hogy a francia formalizmus tisztaságát, szigorú melódia-vonal rendszerét a »határozatlan« és »elmosódó« impresszionizmussal megfertőzte s a »vonalat«, az absztrakt »formalizmust« mint a legizibb »francia« erényt követelte a francia zeneszerzéstől. — Félre a hangulattal, a szentimentalizmussal, — írta Cocteau — félre a szentimentalizmus és érzelmes hordozóival: a hegedűkkel és csellókkal, a jövő a fűvőhangszereké! — A Debussy ellen felhozott vádak természetesen teljesen igazságtalanok voltak, Debussy sokkal izibb francia volt, mint támadói, akik, bárhogy szépítik is a dolgot, harsány ihletüket az orosz Sztravinszki művészetéből merítették.

éppen üdítő hullámaiba. Újabban, Poulenc és d'Auric átmeneti sikerei után, a tulajdonképpen svájci származását Honegger irányítja magára a zenei közvéleményt. Komoly tudású, zseniális muzsikusként, aki első nagy sikerét a »Pacific« című zenekari képpel aratta, mely az amerikai expresszvonat száguldását örökíti meg szellemes, tetszetős szimfonikus feldolgozásban. Ez a kompozíció, mely egy csapatra meghódította Nyugat-Európa hangversenytermeit, múlt évben Budapestre is elérkezett, egy gyorsvonathoz nem illő késéssel és mondanunk sem kell, hogy nem a magyar, hanem a svájci filharmonikus karmesterek jóvoltából. Honegger legújában megismételte a »Pacific« sikerét, mégpedig sokkal komolyabb és elmélyedőbb formában a »Roi David« című karművével, mely ma Párizs legelőbbet előadott modern kompozíciója. Jóformán minden két héten belül a nagyszínház zenei testület. Ezt a nagyszínház kompozíciót valószínűleg még kora tavasszal be fogják mutatni Budapesten. Az előadáshoz a Filharmoniai Társaság és a Palesztrina kórus közreműködését vették tervbe.

A bécsi és budapesti filharmonikusok együttes Mahler-estje

Mahler Gusztáv nyolcadik szimfóniáját »Symphonie der Tausend«-nak, az Ezrek szimfóniájának keresztelték el. A hatalmas partitúra, ha méltóan akarják megszólaltatni, csakugyan közel ezer muzsikust és énekest foglalkoztat. Előadása ezért még a legnagyobb zenei metropolisokban is elképzelhető akadályokba ütközik és bizony ritkaságszámba megy. Első tétele a »Veni Creator Spiritus«, második része a Faust nagyszerű zárójelenetének nagy apparátussal elgondolt megzenésítése.

Ezt a monstruózus alkotást tavasszal fővárosunk közönsége is megismerheti. Filharmonikus zenekarunk ez alkalommal egyesül a bécsi filharmonikusok páratlan orchesterével, a Budapesti Ének- és Zenekar Egyesület, a Palesztrina kórus és a Székesfővárosi Énekkar »viribus unitis« szólaltatja meg. Magyar hangversenydobogó még félelmyi muzsikust sem hordozott mindeztől a hátán. Az ezrek szimfóniáját, mint értesülünk, Dohnányi Ernő, vagy talán Kleiber Erich, korunk egyik legnagyobb Mahler interpretátora vezényli.

Krudy Gyula új könyve:
A tegnapok ködlovagjai
 I. Ferenc József, IV. Károly, Tisza István, Károlyi, Radolf főherceg, Eszterházy, Rothschild, Ady Endre, egyszóval mindenki, aki a közelmúlt évtizedek magyar történetében szerepet játszott, a történelmi idők ködlovagjai meglevenedett alakban mutatkoznak meg a könyvben.
 Ara 70.000 K
 Kapható: »Az Est« központi könyvkereskedésében, VII. ker., Erzsébet körút 18-20. szám, továbbá IV. Váci uca 12., V. Vilmos császár út 14., VII. Rákóczi út 54.

Ad RUI 8°62.

Méltóságos

Jr. Badió Ferenc úrnak,
az Irodalomtört. Bizottság Ülnökének

Budapest.

Mulatótt arról a tisztelteltjes kéiréssel bántózkodom Méltóságos
Ünök úrhoz fordulni, hogy az Akadémia kegyettségével írt
Kovács Ferenc-féle értekezéséből (M. Irod. Biz. naplójának
közvetlen részén S.-t. 62. n.), melynek harradlatát Méltóságos Úrnak
az elcsúszott nyelvi foglalkozás megemlékezéséül nézve volt, az "Itany Nélkül
Háza" c. dallamot a "Porta Napló" hasábjain megjelenésére
kezelték közzétenni.

Kezelték meg a Pesti
Naplóban közölt cikket meg-
írás végett ide mellékeltem.

1925. dec. 22.

Badió
biz. elp.

Kiváló tiszteltelt

Rabóczy Béla

Bp. V. Reményi-ú. 25. II. 5.

omni Deus in terra
veris mutare, omni regis in reges
p. r. 40.

Haec quae sunt amara et p. r. 40. regis in reges
p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges
p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges
p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges

Haec ut ad hanc saltem calamitatem terram
veritas, sicut veritas, p. r. 40. regis in reges
tam et ad calamitatem avocata, ad
nihil. Non solum jobb in calamitatem
oculorum, non solum in a. p. r. 40. regis in reges
cap. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges
p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges
ad calamitatem, p. r. 40. regis in reges
p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges

~~Haec ut ad hanc saltem calamitatem terram~~
~~veritas, sicut veritas, p. r. 40. regis in reges~~
~~tam et ad calamitatem avocata, ad~~
~~nihil. Non solum jobb in calamitatem~~
~~oculorum, non solum in a. p. r. 40. regis in reges~~
~~cap. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges~~
~~p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges~~
~~ad calamitatem, p. r. 40. regis in reges~~
~~p. r. 40. regis in reges p. r. 40. regis in reges~~

Non est in vultu meo
iniquitas. ¹⁰² ~~Crederetis~~